

Проблеми

На крају прве деценије XXI века, руска спољна политика била је суштински коригована. Подршка технолошкој модернизацији земље, путем привлачења ресурса развијених привредâ, проглашена је за њен главни задатак. Зарад обезбеђивања преливања ресурсâ, Русија је предузела низ корака, призваних да побољшају односе са државама Запада. Москва формира модернизацијске алијансе са Немачком, Француском и Италијом. После знаменитог «ресетовања» које је спровео Вашингтон, активно се развијају односи са САД. Због нормализације односâ са Европском Унијом, Русија се упутила ка историјском помирењу са Пољском. Појавиле су се перспективе тешње сарадње са НАТО-ом, укључујући Авганистан и област противракетне одбране. На крајњем Северу, Москва је дала јасан сигнал: спорна питања на Арктику, решаваће се преговарачко-судским путем. Русија је постигла споразуме са САД и ЕУ, који дозвољавају да се процес ступања у СТО (Светску трговачку организацију, прим. Н.В.) доведе до завршне етапе.

Русија је постигла споразуме са САД и ЕУ, који дозвољавају да се процес ступања у СТО (Светску трговачку организацију, прим. Н.В.) доведе до завршне етапе.

Све су то кораци у правилном смеру, али они још не гарантују Русији оптималну безбедност и унапређивање њених националних интереса на међународној арени. Важно је то, да су корекција спољне политике, као и радикална реформа армије под вођством министра Сердјукова, прагматични одговори на унутрашње и спољашње изазове. Нови правац није базиран на чврстом вредносном фундаменту, на консензусу елите, и тим пре на општенационалном сагласју у погледу циљева и задатака спољне и војне политике државе. Под одређеним условима, корекција може бити враћена уназад, а реформа блокирана, после чега инерција прихваћеног обрасца мишљења и деловања, може тај подухват да окрене на траг, у уобичајену колотечину традиционалног великодржавља (све више имитираног), полузатворености од

спољашњег света, са историјском гарнитуром непријатеља. То је опасно, пошто нашој земљи предстоји судар са озбиљним изазовима на многим правцима – од америчког и натовског до централноазијског и тихоокеанског. Неукорењеност спољне политике осуђује Русију на усамљеност и постаје суштински фактор ризика.

Шта чинити

Да би руска спољна политика постала савремена и стабилна, потребно је следеће: Успоставити безусловни примат унутрашњег развоја у односу на било које друге обзире, искључујући, наравно, непосредну претњу безбедности. То значи свесну оријентацију ка дубокој и неповратној демилитаризацији односа са САД и НАТО. Негативни циљ је лишавање Русије непријатеља на Западу, док је позитивни – формирање (заједно са другим земљама) безбедносне заједнице на евроатлантском простору. Простије речено, постићи стање када се било које спорно питање, и чак конфликти, решавају искључиво мирним средствима. Образац ка којем је потребно тежити, јесу садашњи односи између Русије и Немачке. Реч је, не о савезу, већ о ефикасном искључивању фактора насиља. На тој основи градити заједнички европски простор, сарадњу са ЕУ.

Негативни циљ је лишавање Русије непријатеља на Западу, док је позитивни – формирање (заједно са другим земљама) безбедносне заједнице на евроатлантском простору.

Обезбедити погодан баланс на Истоку за Русију. Руска Федерација је европацифичка земља. Њој је неопходно да развија максимално коректне, пријатељске и узајамно корисне односе са Кином. Не улазити ни у какве антикинеске коалиције, осим ако сама Кина – што у догледној перспективи није вероватно – не почне да спроводи политику која је непријатељска према Русији. Истовремено снажити тихоокеански бок Русије и Сибир, активирајући за то потенцијал суседа. Постићи претварање Јапана у «Немачку на истоку» – савезника Русије у подухвату модернизације, стварати услове за дугорочно партнерство са Корејом, развијати свестрано стратешко партнерство са Индијом. Претворити Владивосток у интерфејс Русија – АТР (азијско-тихоокеански регион, прим. Н.В.), направити од њега, с обзиром на растућу улогу АТР, «предњи пункт» руске спољне политике – у одређеном степену, аналог Петербурга с почетка XVIII века.

Стабилизovati непосредно окружење Руске Федерације, и интегрисати низ земаља у

јединствен економски простор. Кључна земља са становишта оба циља јесте Казахстан. Доприносити очувању унутрашње стабилности у Казахстану, и развијати са њим сарадњу у домену безбедности, имајући у виду Средњу Азију. «Доградити» ОДКБ до реалног инструмента обезбеђивања регионалне сигурности. Постићи за време мандата Јануковича, стабилне односе са Украјином. Регулисати замрзнути конфликт у Придњестровљу, створити услове за конструктивни дијалог са Грузијом и за следеће решење проблема суверенитета и граница. У целини, на простору бившег СССР-а, дејствовати превасходно са ослонцем на «меку моћ» – економске могућности, образовни и научно-технички потенцијал, културну привлачност Руске Федерације. Реализовати политику добросуседства. Проширити политику помирења са Пољском, сукцесивно укључујући у њу земље Балтика.

Русија би могла покушати да постане, на пример, заштитник међународног права, медијатор међукултурних и међуконфесионалних односа, спроводник контроле над наоружањем и томе слично.

Стећи ново лице на међународној арени. Изабрати специјализацију засновану на једноставним и схватљивим вредностима. Велика сила XXI века, није земља која може да «скрши» друге, већ та која је способна да привуче друге државе, да буде њихов лидер и производи важна друштвена добра. Русија би могла покушати да постане, на пример, заштитник међународног права, медијатор међукултурних и међуконфесионалних односа, спроводник контроле над наоружањем и томе слично. Главно је то да постоји одговарајуће искуство и апсолутна приврженост прокламованим вредностима и принципима.

Ново мишљење

Творци руске спољне политике требали би да извуку неке поуке од кинеског лидера Денг Сјаопинга. Реч је о томе, да се одустане од традиционалног геополитичког погледа на свет, онако како се Денг одрекао комунистичких догми. Прво, потребно је престати сматрати САД за непријатеља, не тражећи при томе савез или чак посебне односе са Америком. Никаква трка у наоружању са САД – то је или блеф, или понављање жалосног искуства СССР-а. Друго, усредсредити се на ономе што је реално способно да превлада заосталост и слабост Русије. Основни ресурси модернизације су унутар земље. Њих је потребно ослободити. Треће, отворити се спољашњем свету и почети озбиљно учити од других, уместо шепурења својом особеношћу. И главно – памтити да спољна политика започиње од куће.

Какву би спољнополитичку улогу могла да игра Русија у новој деценији

Пише: Дмитриј Трењин
среда, 18 мај 2011 18:01

Извор: <http://carnegie.ru/publications/?fa=42205>

Превео са руског: Небојша Вуковић